

ПРАВознавство

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Всі галузі (крім 081 Право)
Спеціальність	Всі спеціальності (крім 081 Право)
Освітня програма	Всі освітні програми (крім 081 Право)
Статус дисципліни	Обов'язкова (цикл загальної підготовки)
Форма навчання	Денна (очна) / Заочна
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній або весняний семестр
Обсяг дисципліни	2 кредити / 60 годин Денна форма навчання: лекції - 18 год., семінарські - 18 год., самостійна робота - 24 год. Заочна форма навчання: лекції - 8 год., семінарські - 2 год., самостійна робота - 50 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік / МКР/ДКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Старший викладач Співак Ірина Вікторівна, ispivak136@gmail.com Старший викладач Тихонюк Ольга Володимирівна, Olga_Tykhonuk@ukr.net
Розміщення курсу	Classroom (Тихонюк О.В.) https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=2102 (Співак І.В.)

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Правознавство» дає можливість ознайомити студентів з блоком публічно-правових та приватно-правових галузей права щодо формування у них правової свідомості та поглиблення правової культури. Фахівець, в якій би галузі він не працював, повинен знати основи трудового права, щоб правильно організувати і здійснювати трудовий процес; мати уявлення про правовий механізм, що регулює господарські зв'язки підприємств і організацій; знати права і обов'язки громадян і юридичних осіб, їх правові гарантії; з метою боротьби з правопорушеннями і запобігання злочинам йому необхідно мати уявлення про кримінальний закон тощо.

Основна **мета** навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів послідовної системи знань з конституційного, цивільного, сімейного, трудового, кримінального, адміністративного права та використання набутих знань у професійній діяльності.

Компетентності, які опанують студенти після засвоєння курсу: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, Здатність критично оцінювати результати своєї діяльності в професійній сфері, навчання і приймати обґрунтовані рішення з урахуванням наукових, соціальних, етичних, правових, економічних аспектів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна «Правознавство» знаходиться в певному зв'язку з іншими дисциплінами циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів. Для вивчення даного курсу, студенту достатньо володіти знаннями, засвоєними після вивчення шкільного курсу «Правознавства» та мати базові навички використання текстового редактора на комп'ютері.

Необхідно також мати загальне розуміння регулювання правовідносин в суспільстві та реалізації своїх прав та свобод у повсякденному житті.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	6
Розділ 1. Основи теорії держави і права				
Тема 1. Держава	6	2	2	2
Тема 2. Право	8	4	2	2
Разом за розділом 1	14	6	4	4
Розділ 2. Основи публічного права України				
Тема 1. Основи конституційного права	8	2	4	2
Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права	10	4	2	4
Разом за розділом 2	18	6	4	8
Розділ 3. Основи приватного права України				
Тема 1. Основи трудового права	10	2	4	4
Тема 2. Основи цивільного права	10	2	4	4
Тема 3. Основи сімейного права. Спадкування	8	2	2	4
Разом за розділом 3	28	6	10	12
Підсумкова контрольна робота			2	2
Залік			2	6
Всього годин	60	18	18	24

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	6
Розділ 1. Основи теорії держави і права				
Тема 1. Держава	6	2		4
Тема 2. Право	6	2	2	2
Разом за розділом 1	12	4	2	6
Розділ 2. Основи публічного права України				
Тема 1. Основи конституційного права	8	2		6
Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права	10			10
Разом за розділом 2	18	2		16
Розділ 3. Основи приватного права України				
Тема 1. Основи трудового права	10	2		8

Назви розділів і тем	Кількість годин			
Тема 2. Основи цивільного права	10			10
Тема 3. Основи сімейного права. Спадкування	10			10
Разом за розділом 3	30	2		28
Залік			2	6
Всього годин	60	8	2	50
ДКР / Реферат				10

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Правознавство: підручник / Г.І. Балюк, Е.Ф. Демський, В.С. Ковальський [та ін.]; за відп.ред. О.В. Дзери. - 11-те (12-те) вид., перероб. і допов. - Київ: Юрінком Інтер, 2018 (2019, 2020).
2. Правознавство: навч. посібник для студентів неюридичних спеціальностей / за заг. ред. О. П. Рудницької, Н. Ф. Войтович та Ю. І. Магась-Демидас. Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2019. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/29895/>
3. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. — Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020
4. Тихонюк О.В. Правознавство: Навчально-методичний комплекс (навчальний посібник) до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів ступеня бакалавра усіх напрямів підготовки денної та заочної форми навчання. - Навчальне електронне видання із наданням грифа Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського, Протокол № 3 від 22.11.2018 (за поданням Вченої ради факультету соціології і права, Протокол № 2 від 24.09.2018) - К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018 – Режим доступу: // <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/26299>

4.2 Допоміжна література:

1. Конституція України від 28.06.1996; <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. Відомості Верховної Ради України. 1990. № 3.
3. Акт проголошення незалежності України від 24.08.1991. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38.
4. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
6. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 (із змінами); <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
8. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971. Відомості Верховної Ради України. 1971. (Додаток до № 50). Ст. 21; <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. Відомості Верховної Ради України. 1984. (Додаток до № 51). Ст. 1122; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356; <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001; <http://zakon.rada.gov.ua/>
12. Сімейний кодекс України від 10.01.2002; <http://zakon.rada.gov.ua/>

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка, методичному кабінеті ФСП (ауд. 322, 19 корп.) та мережі Інтернет.

Для пошуку НПА та судової практики необхідно використовувати офіційні інтернет-портали:

1. rada.gov.ua - Офіційний портал Верховної Ради України
2. court.gov.ua – Судова влада України

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Денна форма

Лекційні заняття

Назва теми лекції та перелік основних питань
<p>1. Держава Передумови виникнення держави. Основні теорії походження держави. Історичні типи держави. Ознаки, функції, форма держави, державні символи. Завдання на СРС: 1. Пригадайте, коли і де виникли перші держави в історії людства. Чому вони виникали? 2. Держава - це складне специфічне соціальне явище, тому в різні часи виникло досить багато теорій, кожна з яких по-своєму намагалася пояснити причини, що впливали на походження держави. Які з цих теорій ви можете назвати? Яка з названих теорій найбільше відповідає вашим уявленням про державу? Чому?</p>
<p>2.1 Право Передумови виникнення права. Поняття, ознаки, функції, джерела права. Система права. Співвідношення права і моралі. Правова норма. Завдання на СРС: 1. Чи є принцип верховенства права важливим для життя суспільства? Чому? 2. Чому право посідає важливе місце у житті суспільства, незважаючи на існування значної кількості інших норм?</p>
<p>2.2 Право Поняття та сутність правовідносин. Поняття та ознаки правопорушень. Складові правопорушення: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона. Поняття, ознаки і підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Завдання на СРС: 1. Чому правовідносини називають «життям» права? 2. Назвіть основні причини правопорушень.</p>
<p>3. Основи конституційного права України Характеристика конституційного права як галузі права України. Конституція: поняття, види. Загальні засади державного ладу України. Види прав людини і громадянина. Правовий статус особи. Громадянство. Форми народовладдя в Україні. Завдання на СРС: 1. Чому конституційне право називають «державним правом», а Конституцію – «правом законів»? 2. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина? 3. Чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?</p>
<p>4. Основи адміністративного права України Характеристика адміністративного права як галузі права України. Адміністративне правопорушення, його складові. Адміністративні стягнення: поняття, види. Адміністративна відповідальність. Завдання на СРС: 1. В чому полягають особливості адміністративних відносин? 2. Яку мету переслідують адміністративні стягнення? 3. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності?</p>
<p>5. Основи кримінального права України Характеристика кримінального права як галузі права України. Злочин: поняття, ознаки, види. Склад злочину; вина, форми вини. Співучасть у злочині, види співучасників. Обставини, що виключають злочинність діяння (необхідна оборона, крайня необхідність, уявна оборона). Покарання: мета застосування, види покарань. Завдання на СРС: 1. Чи збігаються поняття «злочин» і «злочинність»? 2. Чим покарання відрізняється від адміністративного стягнення? 3. Як ви вважаєте, до яких суспільних наслідків могла б призвести відсутність у законодавстві кримінальної відповідальності? 4. Чи справедливим є, на вашу думку, те, що чинний Кримінальний кодекс України не передбачає довічне ув'язнення неповнолітній особі, навіть якщо вона умисно заподіяла смерть іншій людині? 5. Чи не є кара виявом принципу первісних часів «око за око, зуб за зуб»? Чому?</p>

6. Основи трудового права України

Праця, види праці; право на працю. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика. Підстави припинення трудового договору. Робочий час і час відпочинку за чинним законодавством про працю України. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність за чинним законодавством про працю України.

Завдання на СРС:

1. Особливості працевлаштування за Законом України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 року
2. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити зміст умовного вислову як «*подвійний неповний робочий час*».
3. Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?
4. У чому полягають особливості дисциплінарної і матеріальної відповідальності порівняно з іншими видами юридичної відповідальності?

7. Основи цивільного права України

Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільно-правові відносини. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи і соціальне буття фізичної особи. Об'єкти цивільних прав (речі, майно; цінні папери, нематеріальні блага). Власність, види власності, право власності. Поняття цивільної правоздатності і цивільної дієздатності фізичної і юридичної особи. Окремі види договірних зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність за завдану майнову, моральну шкоду.

Завдання на СРС:

1. Неофіційна назва чинного Цивільного кодексу України – «*Економічна конституція держави*». Вважається, що застосування його положень призведе до значних суспільних зрушень і, таким чином, сприятиме розбудові в Україні громадянського суспільства та зростанню добробуту її громадян, оскільки безправний не може бути можливим. Чи погоджуєтесь ви з цим? Чому?
2. Чому виготовлення речі для власних потреб не може розглядатися як правочин?
3. Чому привласнення чужого авторства є посяганням на особисті немайнові блага, але при цьому має місце також заподіяння майнової шкоди?

8. Основи сімейного права України

Характеристика сімейного права як галузі права України. Порядок укладання шлюбу, види шлюбу; дошлюбний договір (контракт). Визнання шлюбу недійсним. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Особисті та майнові права і обов'язки батьків та дітей. Опіка і піклування; усиновлення (удочеріння); патронат над дітьми. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом.

Завдання на СРС:

1. Чинним Сімейним кодексом України передбачено, що якщо жінка і чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, майно, набуте ними під час спільного сімейного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. Чому застосування цієї правової норми на практиці пов'язано із значними труднощами?
2. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову «*липовий шлюб*»
3. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову «*кандидат у подружжя*»
4. Що є підставою виникнення прав і обов'язків батьків і дітей?
5. Які види прав і обов'язків батьків і дітей розрізняють?
6. Назвіть шляхи влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.
7. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову «*платна опіка*»
8. Чому закон визначає групу осіб, які не мають права на спадщину; які мають право на обов'язкову частку спадщини? Чиї інтереси захищаються у цьому випадку?
9. Поясніть латинську приказку «*Віддай своє, поки воно твоє, після смерті воно не твоє*»
10. Чому, якщо заповіт укладено з умовою, то умова, визначена у заповіті, має існувати на час відкриття спадщини?
11. Чому зацікавлені особи не можуть оспорити заповіт, навіть якщо їм став відомий його зміст?

5.2 Заочна форма

Лекційні заняття

Назва теми лекції та перелік основних питань
<p>Тема 1. Держава і право</p> <p>Передумови виникнення держави. Основні теорії походження держави. Історичні типи держави. Ознаки, функції, форма держави, державні символи.</p> <p>Передумови виникнення права. Поняття, ознаки, функції, джерела права. Система права. Співвідношення права і моралі. Правова норма.</p> <p>Правовідносини. Юридичні факти. Правопорушення. Юридична відповідальність.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Пригадайте, коли і де виникли перші держави в історії людства. Чому вони виникали?2. Держава - це складне специфічне соціальне явище, тому в різні часи виникло досить багато теорій, кожна з яких по-своєму намагалася пояснити причини, що впливали на походження держави. Які з цих теорій ви можете назвати? Яка з названих теорій найбільше відповідає вашим уявленням про державу? Чому?3. Чи є принцип верховенства права важливим для життя суспільства? Чому?4. Чому право посідає важливе місце у житті суспільства, незважаючи на існування значної кількості інших норм?5. Чому правовідносини називають «<i>життям</i>» права?6. Назвіть основні причини правопорушень.
<p>Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права України</p> <p>Характеристика адміністративного права як галузі права України. Адміністративне правопорушення, його складові. Адміністративні стягнення: поняття, види. Адміністративна відповідальність.</p> <p>Характеристика кримінального права як галузі права України. Злочин: поняття, ознаки, види. Склад злочину; вина, форми вини. Співучасть у злочині, види співучасників. Обставини, що виключають злочинність діяння (необхідна оборона, крайня необхідність, уявна оборона). Покарання: мета застосування, види покарань.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none">1. В чому полягають особливості адміністративних відносин?2. Яку мету переслідують адміністративні стягнення?3. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності?4. Чи збігаються поняття «злочин» і «злочинність»?5. Чим покарання відрізняється від адміністративного стягнення?6. Як ви вважаєте, до яких суспільних наслідків могла б призвести відсутність у законодавстві кримінальної відповідальності?7. Чи справедливим є, на вашу думку, те, що чинний Кримінальний кодекс України не передбачає довічне ув'язнення неповнолітній особі, навіть якщо вона умисно заподіяла смерть іншій людині?8. Чи не є кара виявом принципу первісних часів «око за око, зуб за зуб»? Чому?
<p>Тема 3. Основи цивільного та трудового права України</p> <p>Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільно-правові відносини. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи і соціальне буття фізичної особи. Об'єкти цивільних прав (речі, майно; цінні папери, нематеріальні блага). Власність, види власності, право власності. Поняття цивільної правоздатності і цивільної дієздатності фізичної і юридичної особи. Окремі види договірних зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність за завдану майнову, моральну шкоду.</p> <p>Праця, види праці; право на працю. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика. Підстави припинення трудового договору. Робочий час і час відпочинку за чинним законодавством про працю України. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність за чинним законодавством про працю України.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Неофіційна назва чинного Цивільного кодексу України – «<i>Економічна конституція держави</i>». Вважається, що застосування його положень призведе до значних суспільних зрушень і, таким чином, сприятиме розбудові в Україні громадянського суспільства та зростанню добробуту її громадян, оскільки безправний не може бути заможним. Чи погоджуєтесь ви з цим? Чому?2. Чому виготовлення речі для власних потреб не може розглядатися як правочин?3. Чому привласнення чужого авторства є посяганням на особисті немайнові блага, але при цьому має місце також заподіяння майнової шкоди?

4. Особливості працевлаштування за Законом України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 року
5. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити зміст умовного вислову як «подвійний неповний робочий час».
6. Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?
7. У чому полягають особливості дисциплінарної і матеріальної відповідальності порівняно з іншими видами юридичної відповідальності?

Семінарські (практичні) заняття (денна, заочна форми навчання)

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1	<p>Тема 1. Держава</p> <p>Очікується, що на занятті під керівництвом викладача будуть обговорюватись поняття та ознаки держави; історичні типи держави; теорії походження держави; форми держави; функції держави та державні символи.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: монархія - республіка; абсолютна монархія - обмежена монархія; парламентська республіка - президентська республіка; імперія - федерація - конфедерація - унітарна держава; авторитарний режим - тоталітарний режим - демократичний режим.</p> <p>Частині студентів необхідно підготувати доповідь - презентацію "Загальна характеристика політичного устрою держави" та презентувати аудиторії. (Додаток А; Завдання № 1)</p> <p>Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 2)</p>
2	<p>Тема 2.1. Право: поняття, ознаки, функції та джерела</p> <p>Очікується, що на занятті студенти шляхом дискусії закріплять знання щодо передумов виникнення права, місця правових норм у системі соціальних норм, поняття та структури правових норм (гіпотеза, диспозиція, санкція) і їх меж дії, джерел права та їх видів, функцій права як основних напрямків його дії.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: закон - підзаконний акт; правовий звичай - правовий договір - правовий прецедент; гіпотеза - диспозиція - санкція; галузь права - інститут права.</p>
3	<p>Тема 2.2. Право: правовідносини, юридичні факти та юридична відповідальність</p> <p>Очікується, що на занятті студенти обговорюватимуть поняття та основні складові правовідносин, характерні особливості, що дозволяють відрізнити правовідносини від інших видів суспільних відносин, правосуб'єктність фізичних осіб; юридичні факти як підстави для виникнення зміни чи припинення правовідносин, поняття та особливості юридичної відповідальності.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як гіпотеза - диспозиція - санкція; дія – подія у контексті юридичних фактів; дієздатність — правоздатність — деліктоздатність..</p> <p>Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 3)</p>
4	<p>Тема 3. Основи конституційного права України</p> <p>Очікується, що на занятті під керівництвом викладача студентами будуть обговорюватись види конституцій; види конституційних прав та обов'язків людини і громадянина; види виборчих систем; стадії законодавчого процесу.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: писана конституція - неписана конституція; гнучка конституція - жорстка конституція; дарована конституція - народна конституція; постійна конституція - тимчасова конституція; громадянство - підданство; апатрид - оптація; біженець - особа без громадянства - тимчасовий внутрішній переселенець; вибори — референдум - абсентеїзм; всеукраїнський референдум - місцевий референдум; звичайний список кандидатів у депутати - жорсткий список кандидатів у депутати; імперативний депутатський мандат - вільний депутатський мандат; депутатський імунітет - депутатський індемнітет; депутатська група - депутатська фракція.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 4-12)</p>

5	<p>Тема 4. Основи адміністративного права України</p> <p>Очікується, що на занятті студенти закріплять знання про адміністративне право як галузь публічного права, його мету та функції, відмежовуючи його від інших галузей права; обговорюватимуть складові адміністративного правопорушення та види адміністративних стягнень; поняття адміністративної процедури та адміністративної послуги. поділяться власним життєвим досвідом користування адміністративними процедурами та послугами.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: адміністративна відповідальність - адміністративне стягнення; адміністративний проступок – злочин.</p>
6	<p>Тема 5. Основи кримінального права України</p> <p>Очікується, що на занятті студенти шляхом дискусії закріплять знання щодо кримінального права як галузі публічного права, його мети та функцій, відмежовуючи його від інших галузей права. Студенти поглиблюють розуміння основоположних понять кримінального права таких як «склад злочину», «форма вини», «види співучасників», «види покарань за злочин».</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як необхідна оборона - уявна оборона - крайня необхідність.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 13-18)</p>
7	<p>Тема 6. Основи трудового права України</p> <p>Очікується, що на занятті під керівництвом викладача будуть обговорюватись: процедура укладання трудового договору; основні та додаткові умови трудового договору; види трудового договору; підстави припинення трудових відносин; види робочого часу та часу відпочинку; підстави притягнення сторін трудового договору до дисциплінарної та матеріальної відповідальності.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: трудовий договір - трудова угода - трудовий контракт; робітник - працівник; документи, які подаються при працевлаштуванні - документи, які пред'являються при працевлаштуванні; переведення - переміщення; сумісництво — суміщення; скорочений робочий час - неповний робочий час - подвійний неповний робочий час; формальне право на відпустку - фактичне право на відпустку;</p> <p>Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 11, 19, 20)</p> <p>Практичні завдання № 1-3: Завдання № 1. Скласти Резюме від імені особи, яка шукає роботу. Завдання № 2. Скласти Мотиваційний лист (додаток до Резюме) від імені особи, яка шукає роботу (у довільній формі пояснити, чому саме його необхідно взяти до даної установи на роботу). Завдання № 3. Скласти «Перелік питань (завдань) для проведення співбесіди з претендентом на вакансію».</p>
8	<p>Тема 7. Основи цивільного права</p> <p>Очікується, що на занятті студенти закріплять знання про поняття та види цивільно-правових договорів; відмінність правочину від цивільно-правового договору; зміст довіреності.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: цивільна дієздатність - цивільна правоздатність; фізична особа - юридична особа; речі - майно; скарб - знахідка; правочин — договір.</p>
9	<p>Тема 8. Основи сімейного права України</p> <p>Очікується, що на занятті під керівництвом викладача будуть обговорюватись види шлюбу; види прав і обов'язків подружжя, батьків та дітей, процедура отримання спадщини.</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: заручини - шлюб- сім'я; фіктивний шлюб - недійсний шлюб; опіка - піклування — патронат; спадкування за законом - спадкування за заповітом; вирішити кейси (Додаток А; Завдання № 21, 22); виконати практичне завдання: від імені уявного персонажу скласти Заповіт щодо подальшої долі майна.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Вирішити кейс (Додаток А; Завдання № 21,22)</p> <p>Практичне завдання: Скласти заповіт від імені уявного персонажу щодо подальшої долі майна.</p>

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів полягає у виробленні навичок опрацювання нормативно-правових актів, спеціальної літератури та інших матеріалів, необхідних для належного засвоєння навчальної дисципліни, а також для розвитку сталих умінь до самостійного вивчення і відтворення одержаної інформації.

Під час самостійної роботи студенти повинні скласти або розробити деякі документи (наприклад, резюме, мотиваційний лист, проект позовної заяви з відшкодування завданої шкоди, проект адміністративної скарги, заповіт тощо).

Відповідно до навчальних планів факультетів (інститутів) студенти **денної** форми навчання виконують індивідуальне семестрове завдання - *Модульну контрольну роботу*, а студенти **заочної** форми навчання виконують індивідуальне семестрове завдання – *Домашню Контрольну Роботу* або *Реферат*; виконані роботи надсилаються для перевірки на електронну пошту викладача не пізніше як за тиждень до початку заліково-екзаменаційної сесії (дедлайн); роботи, які здаються із порушенням термінів виконання (дедлайн) або з недотриманням вимог академічної доброчесності, **не оцінюються**.

Модульна контрольна робота (МКР): тестове завдання, яке розміщується на дистанційній платформі навчання (доступ до тесту відкривається у визначений викладачем день, на виконання тесту студенти мають відведений час, після чого доступ до тесту блокується).

Домашня контрольна робота (ДКР): складається з двох варіантів, кожен з яких має 10 завдань різного ступеня складності. Написання ДКР ставить на меті розкрити на відповідному науковому, практичному і методичному рівні поняття, зміст, завдання навчальної дисципліни, а також наявність у студентів творчих здібностей і навичок у засвоєнні навчального матеріалу. Приблизний зміст завдань для ДКР наведено у **Додатку Г** до Силабусу.

Текст ДКР набирається на комп'ютері (Times New Roman, 14 розмір шрифту, міжрядковий інтервал 1,5, формат А4; текст вирівнюється по ширині, відступи тексту від країв: зверху – 20 мм; від лівого краю – 30 мм; від правого краю 10 мм; знизу – 20 мм).

На Титульній сторінці вказується: 1) найменування ВНЗ, факультету та кафедри, де виконується робота, 2) варіант ДКР згідно прізвища студента у журналі академічної групи, 3) ПІБ студента, номер академічної групи, 4) ПІБ викладача, який перевірятиме роботу, його посада, науковий ступінь, вчене звання, 5) рік виконання роботи.

На останній сторінці ДКР зазначається список використаних джерел, ставиться дата виконання роботи (число, місяць, рік), а також підпис виконавця.

Реферат (від лат. «*доповідати*», «*повідомляти*») — індивідуальне завдання, яке сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. Приблизний перелік тем рефератів міститься у **Додатку В** до Силабусу.

Реферат **не є дослівним переказом** тексту підручника (навчального посібника), а являє собою уміння: 1) працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами; 2) самостійно аналізувати і узагальнювати матеріал; 3) формулювати власні висновки і пропозиції.

Студент обирає тему реферату з запропонованого переліку.

Текст роботи набирається на комп'ютері (Times New Roman, 14 розмір шрифту, міжрядковий інтервал 1,5, формат А4; текст вирівнюється по ширині, відступи тексту від країв: зверху – 20 мм; від лівого краю – 30 мм; від правого краю 10 мм; знизу – 20 мм): 8-10 сторінок (без списку літератури).

Структура реферату:

А) Вступ (обов'язкова частина реферату; стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми);

Б) Основна частина (виклад змісту теми);

В) Висновки (формулюються: 1) результати дослідження; 2) оцінка проаналізованого матеріалу; 3) пропозиції або рекомендації щодо досліджуваної проблеми);

Г) Список використаної літератури: 1) лише ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання в самій роботі (посилання на джерела необхідно робити по тексту у квадратних дужках із зазначенням номерів сторінок відповідно джерела. Наприклад: [3, с. 234] або [2, с. 35; 8, с. 215]); 2) список використаних джерел подається наприкінці роботи в порядку згадування джерел та має бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (див.: розроблений в 2015 році Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Правознавство» проводяться у формі лекційних та семінарських занять. Також можливе винесення окремих питань (завдань) на самостійне опрацювання.

На **лекціях** викладач акцентує увагу студентів на ключових питаннях щодо здійснення трудової діяльності, може відтворювати матеріал у вигляді кейсів. Лекції можуть проходити у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання або матеріал попередніх тем.

Метою **семінарських (практичних) занять** є поглиблення знань, які студенти отримують на лекціях, навичок працювати з чинними нормативно-правовими актами та спеціальною літературою при вирішенні ситуаційних вправ (кейсів) індивідуально або малими групами; формування умінь аргументовано доводити власну точку зору з посиланням на чинні нормативно-правові акти.

Також на семінарських заняттях можливе виконання самостійних робіт для повторення попереднього матеріалу.

Теми і завдання для семінарських занять, завдання для самостійної роботи, передбачені робочою програмою дисципліни, надсилаються викладачем на електронну пошту групи та є доступними в особистому кабінеті студента в системі <http://ecampus.kpi.ua/>, а також завдання є на платформі Сікорський (Classroom), де розміщено курс «Правознавство».

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти будуть присутніми на лекціях і семінарських заняттях.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Відпрацювання пропущених семінарських занять відбувається у поза атестаційний період (**в період проведення університетського календарного контролю відпрацювання пропущених семінарських занять не проводиться**) щотижнево у визначений викладачем день і час на кафедрі (329-19) або дистанційно в режимі відео-конференцій (Zoom, Google Meet); або виконане завдання студент завантажує у своєму особистому кабінеті на перевірку на дистанційній платформі навчання. Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються.

Правила поведінки на заняттях

Активна участь студента на заняттях є обов'язковою.

На заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

На семінарському занятті студент може використовувати підготовлені ним письмові нотатки (тези відповіді) з питань теми заняття (або передбачених завданням), але під час самої відповіді студентові бажано висловлюватися «своїми словами».

Якщо заняття відбувається в дистанційному режимі (з використанням платформ Zoom, Google Meet тощо), під час відповіді студенти **обов'язково** повинні вмикати відеозв'язок.

Організаторами лекційних і семінарських занять в дистанційному режимі можуть бути і студенти, і викладач: на кожне заняття на пошту викладача, академічної групи надсилається щоразу новий лінк або заняття проводяться за постійним посиланням (лінком).

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

№ з/п	Заохочувальні бали	Штрафні бали
1	Участь у конференції з публікацією тез або публікація наукової статті у фаховому виданні (5 балів, тези; 10 балів, стаття)	Роботи, які здаються із порушенням термінів виконання (дедлайни) або виконані з недотриманням політики академічної доброчесності – не оцінюються (0 балів)
2	Участь у роботі проблемного гуртка (5 балів)	

Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали оцінювання.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Поза аудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, роботі проблемного гуртка.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: реалізується у формі опитування, експрес-опитування (тест-контроль), виступів на семінарських заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом (задачі, кейси, складання документів), МКР.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- 1) Виступ з основного питання (надання відповіді на конкретне теоретичне питання або пояснення ходу розв'язання задачі, кейсу)
- 2) Участь у дискусіях
- 3) Доповнення, запитання до того, хто відповідає
- 4) Письмові завдання (тести, контрольні роботи, кейси, складання документів)
- 5) Самостійне опрацювання тем
- 6) Систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу. Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарах виставляється викладачем під час першого і другого етапу календарного контролю – на восьмому і шістнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень і 16-й тиждень (за результатами роботи на семінарських заняттях) навчання автоматично відображається в його особистому кабінеті в системі <http://ecampus.kpi.ua/>.

Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 12-25 балів, другої атестації – отримання не менше 25-50 балів (з урахуванням першої атестації).

Семестровий контроль: залік

Умови допуску до семестрового контролю: відсутність заборгованостей у студентів з дисципліни; мінімум одна позитивна атестація під час проведення календарного контролю; виконання студентом всіх або понад 60% завдань поточного контролю.

Увага! Студенти, які відвідали менше 60% семінарських занять («закриття» пропусків шляхом вчасного виконання відповідних завдань не вважається пропуском) і не виконали як мінімум одну контрольну роботу **не допускаються** до заліку.

Студенти, які набрали протягом семестру **0-49 балів**, до заліку не допускаються (студентові пропонується повторно проходження даного курсу).

Студенти, які набрали протягом семестру **50-59 балів**, зобов'язані складати залік.

Студенти, які набрали упродовж семестру рейтинг **60 балів і більше**, отримують оцінку «автоматом» (виконання додаткових завдань на підвищення рейтингового балу **не передбачено**).

Залік проходить в **усній формі** (співбесіда) з використанням засобів **відеозв'язку, під запис**: студенту задається 2 запитання з переліку питань для семестрового контролю, кожне з яких оцінюється у 25 балів. У разі, якщо студент не в повному обсязі відповідає на поставлене викладачем запитання, або ж не знає

відповіді взагалі, викладачем можуть бути поставлені інші запитання для визначення рівня знань студента (критерії оцінювання: 20-25 балів, за допомогою чинного законодавства про працю студент дав правильну розгорнуту відповідь; 13-19 балів, надання відповідей з чисельними значними похибками).

Система оцінювання (денна, заочна форма навчання)

№ з.п.	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Тест-контроль	30	0-10	3	30
2.	Модульна контрольна робота (для студентів денної форми навчання) /Домашня контрольна робота (для студентів заочної форми навчання)	15	0-15	1	15
3.	Виступи на семінарських заняттях	20	0-5	4	20
4.	Вирішення ситуаційних вправ (кейси, задачі)	20	0-5	4	20
5.	Реферат	15	0-15	1	15
	Всього				100

Тест-контроль: максимальний бал: 10 (кількість балів залежить від кількості наданих студентом правильних відповідей на завдання), завдання тест-контролю розміщується на дистанційній платформі навчання (доступ до тесту відкривається у визначений викладачем день, на виконання тесту студенти мають відведений час, після чого доступ до тесту блокується).

Модульна контрольна робота (Домашня контрольна робота): тестове завдання (максимальний бал: 15, кількість балів залежить від кількості правильних відповідей на завдання), розміщується на дистанційній платформі навчання (доступ до тесту відкривається у визначений викладачем день, на виконання тесту студенти мають відведений час, після чого доступ до тесту блокується).

Виступи на семінарських заняттях:

активна участь у проведенні заняття, надання повної і аргументованої, логічно викладеної і цікавої доповіді, відповіді; висловлення власної позиції з дискусійних питань у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів — **5 балів**;

активна участь у проведенні заняття, надання правильних відповідей з незначними помилками, порушеннями логіки викладення відповіді або вдале доповнення відповіді співрозмовника — **4 бала**;

3-2 бали – відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу;

1 бал - відповідь не по суті; вкрай обмежена відповідь;

студент дав правильну відповідь на питання, але активної участі в занятті не приймав – **1 бал**.

Вирішення ситуаційних вправ (кейси, задачі) на закріплення матеріалу (робота на семінарському занятті): 5 балів (за допомогою чинного законодавства про працю студент правильно виконав завдання ситуаційної вправи з відповідним обґрунтуванням своєї відповіді); **4-3 бали** (при вирішенні завдання ситуаційної вправи студент допустив незначне порушення логіки її розв'язання); **2-1 бали** (студент вирішив ситуаційну вправу з чисельними грубими помилками або відповідь не містить посилань на нормативно-правовий акт, або виконане завдання не містить обґрунтованої відповіді); **0 балів** - відповідь не по суті

Реферат: 15 балів (студент вміє працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами; демонструє самостійний аналіз опрацьованого матеріалу з обраної теми; вміє формулювати власні висновки і пропозиції; тема реферату повністю розкрита; оформлення реферату відповідає вимогам); **14-13 балів** (тема реферату розкрита, але в роботі є невеликі недоліки; окремі питання потребують уточнень, студент вміє працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами; може самостійно аналізувати опрацьований матеріал з обраної теми, але не може чітко сформулювати власні висновки і пропозиції); **12-11 балів** (студент повністю не розкрив подану тему; матеріал потребує суттєвих доповнень та уточнень; є зауваження до оформлення реферату); **10 і нижче балів** (студент не орієнтується в поданому матеріалі; тема реферату не розкрита, студент не може самостійно аналізувати матеріал з обраної теми і

не вміє чітко сформулювати власні висновки і пропозиції, а в якості аргументу наводить матеріал підручника).

Аналіз конкретних навчальних ситуацій (**case study**) – метод навчання, призначений для вдосконалення навичок і отримання досвіду в наступних областях:

- виявлення, відбір і вирішення проблем;
- робота з інформацією - осмислення значення деталей, описаних в ситуації;
- аналіз і синтез інформації і аргументів ;
- робота з припущеннями і висновками;
- оцінка альтернатив;
- слухання і розуміння інших людей - навички групової роботи.

Кейс повинен:

- бути написаний простою і дохідливою мовою;
- повністю відображати сутність проблематики;
- містити власне бачення студента вирішення поставленої задачі;
- бути обґрунтованим.

Обсяг «кейсу» становить 2-5 сторінок.

Рішення кейсів рекомендується проводити в 5 етапів:

Перший етап - знайомство з ситуацією, її особливостями.

Другий етап - виділення основної проблеми (основних проблем), виділення факторів і персоналій, які можуть реально впливати.

Третій етап - пропозиція концепцій або тим для «мозкового штурму».

Четвертий етап - аналіз наслідків прийняття того чи іншого рішення.

П'ятий етап - рішення кейса - пропозиція одного або декількох варіантів (послідовності дій), вказівка на можливе виникнення проблем, механізми їх запобігання та вирішення.

Кейс вирішується студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача.

Приблизний зміст ситуаційних вправ (кейсів) міститься у **Додатку В** до Силабусу.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та / або зауважень.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Готуючись до семінарського заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень, необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем.

Якщо **лекційне заняття** припадає на офіційний святковий (неробочий) день, матеріал виноситься на самостійне опрацювання (викладач надсилає конспект лекції на пошту групи).

Якщо **семінарське заняття** припадає на офіційний святковий (неробочий) день, студентам необхідно виконати тестове завдання відповідно до теми заняття до визначеної викладачем дати (дедлайн). Завдання надсилається на пошту групи та розміщується на платформі «Сікорський» або (Classroom).

Поза аудиторні заняття

Можлива участь студентів у неформальному дебатному гуртку.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується сервіс відеоконференцій Zoom, Google Meet, система підтримки навчального процесу «Електронний Кампус КПІ імені Ігоря Сікорського», платформа «Сікорський» ([Classroom](#)) та месенджер Telegram, за допомогою яких:

- 1) спрощується створення, поширення і класифікація завдань безпаперовим шляхом;
- 2) спрощується розміщення та обмін навчальним матеріалом;
- 3) здійснюється надання зворотнього зв'язку студентам стосовно навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- 4) оцінюються навчальні завдання студентів;
- 5) ведеться облік виконання студентами плану навчальної дисципліни, графіку виконання навчальних завдань та оцінювання студентів.

Інклюзивне навчання

Допускається

Приблизний зміст ситуаційних вправ (кейсів), які можуть бути запропоновані для роботи на семінарських заняттях, наведено у **Додатку А** до Силабусу

Приблизний перелік питань, які можуть бути винесені на семестровий контроль (залік), наведено у **Додатку Б** до Силабусу

Приблизний перелік тем Рефератів наведено у **Додатку В** до Силабусу

Приблизний перелік завдань для Домашньої (підсумкової) Контрольної Роботи міститься у **Додатку Г** до Силабусу.

Робочу програму навчальної дисципліни (Силабус):

Складено: старшим викладачем кафедри господарського та адміністративного права Співак Іриною Вікторівною;
Старшим викладачем кафедри господарського та адміністративного права Тихонюк Ольгою Володимирівною
Ухвалено кафедрою інформаційного, господарського і адміністративного права (протокол № 7 від 14.01.2022)
Погоджено Методичною радою університету (протокол № 3 від 27.01.2022).

Приблизний зміст ситуаційних вправ (кейсів)

Завдання № 1. Підготувати доповідь - презентацію «Загальна характеристика політичного устрою держави»:

1. Форма правління:

- А) монархія (абсолютна, обмежена);
- Б) республіка (парламентська, президентська, змішана)

2. Хто саме знаходиться при владі

(представники якого класу /або частини класу, соціальна група, політична партія тощо)

3. Форма державного устрою:

- А) унітарна держава;
- Б) федерація;
- В) конфедерація

4. Політичний режим:

- А) демократія;
- Б) авторитаризм;
- В) теократія;
- Г) тоталітаризм

5. Політичний устрій держави:

- А) Глава держави, його повноваження;
- Б) законодавчі органи (структура, порядок формування, повноваження);
- В) виконавчі органи (порядок формування, функції, підпорядкованість);
- Г) судові органи;
- Д) взаємодія законодавчої, виконавчої, судової влади

6. Права громадян (підданих):

- А) виборче право (активне виборче право, пасивне виборче право, віковий ценз, ценз осідлості, мовний ценз, ценз судимості тощо);
- Б) соціально-економічні права і свободи;
- В) політичні права і свободи;
- Г) особисті права і свободи;
- Д) можливість реалізації гарантованих законом прав

7. Основні політичні партії і громадські рухи (коротка характеристика програм, методів їх реалізації, вплив на різні верстви населення)

8. Коротка узагальнена оцінка політичного устрою і перспектив його розвитку.

Завдання (кейс) № 2. На сучасній карті світу налічується понад 20 федеративних держав. Переважна більшість федеративних держав утворені не за національно-територіальним принципом. Чим, на ваш погляд, спричинене утворення та існування таких держав? Чому у деяких випадках федерації утворюються шляхом укладання відповідного договору між незалежними державами?

Завдання (кейс) № 3. У первісному суспільстві звичай *кровної помсти* був обов'язковим. Вважалося, що душа людини, яка не помстилася, не знайде спокою. Людство змінювалося, але кровна помста не йшла в минуле. Навіть нині вона інколи нагадує про себе якоюсь страшною трагедією. Одним із найпоширеніших звичаїв помсти було правило *таліону* (лат. «відплата») за яким злодій мав зазнати через покарання такі самі страждання і збитки, яких він завдав потерпілому. Основою цього правила є принцип «око за око, зуб за зуб». В основі правила таліону були уявлення людей, хоча й примітивні, про справедливість. Яскравим прикладом є той факт, що злодія не карали до тих пір, поки він не одужає сам. Адже треба було точно визначити, які збитки нанесені людині, і лише тоді застосовувати до злодія рівноцінне покарання. Як ви вважаєте, чи треба засуджувати людей первісного суспільства за використання кровної помсти, а згодом — правила таліону? Чи потрібно вводити правило таліону в сучасне законодавство? Свою точку зору обґрунтуйте.

Завдання (кейс) № 4. Підготувати доповідь - презентацію «Загальна характеристика явища, події, процесу»:

- 1. Час події.
- 2. Місце події.

3. Масштаби події
4. Учасники події.
5. Мета учасників.
6. Короткий зміст події, явища, процесу.
7. Здобутки події.
8. Результати події.
9. Перспективи події.
10. Провідні діячі.

Завдання (кейс) № 5. Підготувати доповідь-презентацію «*Характеристика діяльності політичної партії / громадської організації*»:

1. Назва політичної партії, організації, руху.
2. Час і місце створення.
3. Засновники, лідери, провідні діячі.
4. Наявність програми діяльності.
5. Політичні вимоги.
6. Соціальні вимоги.
7. Ідеологічні вимоги.
8. Соціальний, інтелектуальний потенціал учасників.
9. Основні лозунги, вимоги.
10. Найголовні здобутки.

Завдання (кейс) № 6. Прокоментуйте наведене **висловлювання**: «*Кожен парламент у тій чи іншій державі є дзеркальним відображенням інтелектуального рівня суспільства, яке його обрало*» (Шарль де Голль).

Завдання (кейс) № 7. Прокоментуйте **висновок** Конституційного суду у справі **№ 1-3/2018(2717/14)**: *Зміст ситуації*: Україна не може гарантувати своїм громадянам постійні і безперервні соціальні виплати на дітей.

Завдання (кейс) № 8. Прокоментуйте **Рішення** Конституційного Суду України від **20.06.2019 № 6-р/2019** у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів щодо відповідності Конституції (конституційності) Указу Президента України В.О. Зеленського «**Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України та призначення позачергових виборів**»: *Зміст ситуації*: Конституційний Суд України у зазначеному Рішенні визнав цей Указ таким, що відповідає Конституції України.

Завдання (кейс) № 9. Найчастіше люди стають жертвами харчових отруєнь в закладах громадського харчування або після начебто безпечних покупок у магазині. Основні причини — недотримання санітарних норм: порушення виробничого процесу приготування їжі, неправильні товарне сусідство, терміни й температурний режим зберігання продуктів, бруд на складах та кухнях, несправні холодильники, допуск до роботи працівників без медичного огляду, недотримання ними правил особистої гігієни, використання продуктів невідомого походження без відповідних документів. Як довести провину закладу громадського харчування /магазину?

Завдання (кейс) № 10. Покупець, перебуваючи у магазині, ненароком зачіпає товар, унаслідок чого він розбивається чи пошкоджується. Адміністрація магазину вимагає від покупця оплатити вартість розбитого /пошкодженого товару.

Завдання (кейс) № 11. Власник поліграфічного комбінату у зв'язку з виробничою необхідністю вирішив перевести одну із працівниць на виконання робіт, пов'язаних із застосуванням свинцевих сплавів на час хвороби працівника, який постійно виконував цю роботу. Працівниця заявила, що згідно Наказу Міністерства охорони здоров'я України **№ 256** від **29.12.1993 «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок»** власник не може вимагати від неї виконання подібної роботи. На що власник відповів, що у Конституції проголошено рівність чоловіка і жінки у професійній діяльності, а Конституція має найвищу юридичну силу; таким чином, працівниця повинна приступити до виконання своїх обов'язків або буде звільнена. Як довести неправомірність дій власника поліграфії?

Завдання (кейс) № 12. Сформулювати **поради виборцям** або скласти **пам'ятку** для тих громадян, хто голосуватиме уперше.

Завдання (кейс) № 13. Серед ваших сусідів по будинку, в якому ви живете, є: А) любителі гучної музики та галасливих вечірок, Б) люди похилого віку, яким не спиться і які недочувають, а тому вмикають телевізор /радіо на повну гучність і вночі, і з ранку, В) співак або музикант, який у зручній для нього час проводить репетиції, Г) народний умілець, який постійно щось прибиває, пиляє, довбає, удосконалюючи своє житло власними руками.

Завдання (кейс) № 14. Ваш сусід-курець ігнорує ваші прохання щодо припинення паління у під'їзді.

Завдання (кейс) № 15. Ваші сусіди сміяться у під'їзді або ліфті й не реагують на зауваження та прохання прибрати за собою.

Завдання (кейс) № 16. В одній із квартир жилого будинку впродовж 5 років ведуться ремонтні роботи, причому бригада будівельників працює у квартирі лише з 18:00 до 23:00, а у вихідні дні з 08:00 до 20:00. На неодноразові зауваження та скарги жильців з приводу змінити режим ведення ремонтних робіт власник квартири та будівельники не реагують.

Завдання (кейс) № 17. У напівпідвальному приміщенні жилого будинку розташована кав'ярня, в якій цілий день гучно лунає музика. На неодноразові скарги власник кав'ярні відповідає, що законом дозволяється слухати музику до 23:00.

Завдання (кейс) № 18. Прокоментуйте *постанову* колегії суддів другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду у справі **№ 342/538/14-к** (провадження **№ 51-646 км18**) відповідно до якої убивство нападника в разі вторгнення в житло не є перевищенням заходів самооборони (чоловік, захищаючись від незаконного проникнення в житло і нападу двох осіб, завдав одному з них удару в груди кухонним ножом, у результаті чого нападник помер у лікарні).

Завдання (кейс) № 19. До вас звернувся за допомогою ваш знайомий. Упродовж 12 років він працював водієм, має перший клас і право керувати всіма типами транспортних засобів. За роботу отримував неодноразові заохочення. Разом з ним працює молодий хлопець, стаж якого 3 роки, має третій клас водія. Нещодавно одна автомашинна підприємства вийшла з ладу, отже, один з водіїв виявився зайвим. 11 травня вашого знайомого попередили про звільнення за скороченням штату з 11 червня. Ваш знайомий вважає, що його звільнили з роботи незаконно. Які питання вам необхідно з'ясувати додатково для того, щоб дати йому відповідь? Сформулюйте відповідь на підставі тих відомостей, які у вас є, за умови, що ваш знайомий розповів абсолютно все.

Завдання (кейс) № 20. Прокоментуйте *постанову* Великої палати Верховного Суду від **16.05.2018** у справі **759/19440/15-ц**, де вагітна жінка, яка працювала на умовах строкового трудового договору, намагалася захистити своє право на відпустку по вагітності та пологах, доводячи те, що роботодавець не мав права її звільнити в стані вагітності. На думку позивачки, ефективним засобом правового захисту в даному спорі є поновлення на роботі, що дозволило б позивачці реалізувати своє право на відпустку по вагітності та пологах, на відпустку по догляду за дитиною до трьох років, на приєднання щорічної відпустки.

Завдання (кейс) № 21. Чоловік з жінкою 11 років проживають без реєстрації шлюбу, спільних дітей не мають, чоловік відмовляється зареєструвати шлюб офіційно пояснюючи це тим, що ніякої різниці в якому шлюбі живеш немає, а бюрократичних процедур у даній ситуації менше. Які прогнозовані ризики можливі, якщо жінка і надалі буде перебувати у статусі «*цивільної дружини*» і жити в незареєстрованому шлюбі?

Завдання (кейс) № 22. Прокоментуйте *рішення* Верховного Суду по справі **№ 6-1320цс17** щодо нових правил отримання спадщини: спадкоємець може заявити про свої права на спадщину упродовж 6 місяців з моменту, коли він дізнався про зміст заповіту або з моменту, коли він дізнався про отримання спадщини іншими претендентами на майно.

Приблизний перелік питань на залік

1. Держава - це складне специфічне соціальне явище, тому в різні часи виникло досить багато теорій, кожна з яких по-своєму намагалася пояснити причини, що впливали на походження держави. Які з цих теорій ви можете назвати? Яка з названих теорій найбільше відповідає вашим уявленням про державу? Чому?
2. Чи є принцип верховенства права важливим для життя суспільства? Чому?
3. Чому право посідає важливе місце у житті суспільства, незважаючи на існування значної кількості інших норм?
4. Чому правовідносини називають «життям» права?
5. Які галузі права належать до публічного права?
6. Які галузі права належать до приватного права?
7. Назвіть основні причини правопорушень.
8. Як співвідносяться між собою правопорядок і законність?
9. Чим відрізняються правопорядок і суспільний порядок?
10. Назвіть умови, за яких необхідна оборона є правомірною.
11. Чому конституційне право називають «державним правом», а Конституцію – «правом законів»?
12. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?
13. Чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?
14. Чому активне виборче право громадян при пропорційній виборчій системі вважається звуженим?
15. Назвіть ознаки громадянського суспільства
16. В чому полягають особливості адміністративних відносин?
17. Хто є суб'єктами адміністративних відносин?
18. Що таке державні органи та з кого вони складаються?
19. Хто може бути державним службовцем?
20. Яку мету переслідують адміністративні стягнення?
21. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності?
22. Чому за невиконання санітарних, протипожежних норм службові особи несуть більш суворе покарання, ніж громадяни?
23. Що означає принцип кримінального права «без вказівки закону немає ні злочину, ні покарання»?
24. Як співвідноситься принцип індивідуалізації відповідальності та кримінальна відповідальність співучасників злочину?
25. Чи не є кара виявом принципу первісних часів «око за око, зуб за зуб»? Чому?
26. Чи справедливим є, на вашу думку, те, що чинний Кримінальний кодекс України не передбачає довічне ув'язнення неповнолітній особі, навіть якщо вона умисно заподіяла смерть іншій людині?
27. Чи збігаються поняття «злочин» і «злочинність»?
28. Чим покарання відрізняється від адміністративного стягнення?
29. Як ви вважаєте, до яких суспільних наслідків могла б призвести відсутність у законодавстві кримінальної відповідальності?
30. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити зміст умовного вислову як «подвійний неповний робочий час»
31. Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?
32. У чому полягають особливості дисциплінарної і матеріальної відповідальності порівняно з іншими видами юридичної відповідальності?
33. Відповідно до чинного законодавства про працю України поясніть, чому у разі досягнутої домовленості між працівником і роботодавцем про припинення трудових відносин за угодою сторін за наявності виданого відповідного наказу про звільнення працівника у роботодавця можуть виникнути проблеми з доведенням правомірності звільнення працівника, якщо працівник після звільнення звернеться до суду з позовом щодо неправомірного звільнення з роботи та поновлення на роботі?
34. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити, чому трудова дисципліна має подвійний характер?
35. Які види заохочень застосовуються до працівників, які сумлінно працюють? Чому це важливо робити?
36. Неофіційна назва чинного Цивільного кодексу України – «Економічна конституція держави». Вважається, що застосування його положень призведе до значних суспільних зрушень і, таким чином, сприятиме розбудові в Україні громадянського суспільства та зростанню добробуту її громадян, оскільки

безправний не може бути заможним. Чи погоджуєтесь ви з цим? Чому?

37. Чому привласнення чужого авторства є посяганням на особисті немайнові блага, але при цьому має місце також заподіяння майнової шкоди?

38. Чинним Сімейним кодексом України передбачено, що якщо жінка і чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, майно, набуте ними під час спільного сімейного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. Чому застосування цієї правової норми на практиці пов'язано із значними труднощами?

39. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову «липовий шлюб»

40. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову «кандидат у подружжя»

41. Що є підставою виникнення прав і обов'язків батьків і дітей?

42. Які види прав і обов'язків батьків і дітей розрізняють?

43. Назвіть шляхи влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування

44. Відповідно до чинного шлюбно-сімейного законодавства пояснити зміст умовного вислову «латна опіка»

45. Чому закон визначає групу осіб, які не мають права на спадщину; які мають право на обов'язкову частку спадщини? Чиї інтереси захищаються у цьому випадку?

46. Чому у випадку, якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути пред'явлено лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу?

47. Чому особі, яка не досягла шлюбного віку і якій надано право на шлюб, треба знову звертатися до суду, якщо вона хоче вийти заміж за іншу особу?

48. Чому обов'язок батьків щодо утримання повнолітніх непрацевдатних сина, дочки не є продовженням аліментного обов'язку, який батьки несли до досягнення дітьми 18 років?

49. Чому припинення договору між батьками про сплату аліментів на дитину у зв'язку із спливом строку його дії або за інших непередбачених у договорі підстав не спричинять припинення аліментного зобов'язання батьків?

50. Чому, якщо упродовж однієї доби померли особи, які б могли спадкувати одна після одної, спадщина відкривається одночасно і окремо щодо кожної з них?

51. Поясніть латинську приказку «Віддай своє, поки воно твоє, після смерті воно не твоє»

52. Чому, якщо заповіт укладено з умовою, то умова, визначена у заповіті, має існувати на час відкриття спадщини?

53. Чому до форми заповіту висуваються більш суворі вимоги, ніж до інших цивільно-правових правочинів?

54. Відповідно до чинного цивільного законодавства поясніть зміст умовного вислову «резервний спадкоємець»

55. Відповідно до чинного цивільного законодавства поясніть зміст умовного вислову «подвійна відмова від спадщини»

56. Відповідно до чинного цивільного законодавства поясніть зміст умовного вислову «сліпе посвідчення заповіту»

Орієнтовний перелік тем рефератів

1. Міжнародно-правові стандарти прав і свобод людини і громадянина
2. Влада. Співвідношення політичної і державної влади
3. Право на життя і проблема смертної кари
4. Гарантії права на соціальний захист
5. Право на охорону здоров'я: теорія і практика
6. Гарантії права громадян на навчання рідною мовою
7. Засоби самозахисту прав і свобод від протиправних посягань
8. Проблеми реалізації права на відшкодування шкоди, заподіяної державою
9. Сутність обов'язку не посягати на права, свободи, честь і гідність інших людей
10. Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах Європейського Союзу
11. Право на свободу вираження поглядів за національним та міжнародним законодавством
12. Права людини у сфері захисту довкілля в Україні: стан та проблеми захисту
13. Права дитини в Україні: нормативна регламентація та стан їх дотримання
14. Право людини на приватне життя (приватне життя) та «суспільний інтерес»: співвідношення понять
15. Право на індивідуальність. Право на вільний вибір і зміну зовнішнього вигляду
16. Етапи становлення конституціоналізму в Україні
17. Подвійне та множинне громадянство: особливості набуття (порівняльний аналіз)
18. Трудові права людини в Україні: зміст та засоби правового захисту
19. Дискримінація за віком (ейджизм та янгжизм) на ринку праці: проблеми та шляхи подолання
20. Законодавчі обмеження щодо реалізації права на свободу пересування (на матеріалах практики Європейського суду з прав людини та рішень вітчизняних судів)
21. Види таємниць, що забезпечують приватне життя особи
22. Право бути залишеним у спокої або право «бути забутим»
23. Судовий захист права на повагу до приватного життя
24. Права та свободи осіб з інвалідністю: міжнародні стандарти та законодавство України
25. Права ув'язнених осіб в Україні: нормативна регламентація та стан їх дотримання
26. Право на освіту в Україні: історія та сучасність
27. Форми реалізації конституційного права на житло в Україні
28. Правозахисний рух в Україні
29. Судова система захисту конституційних прав і свобод в Україні
30. Роль міжнародних неурядових організацій у захисті прав людини
31. Сильні та слабкі сторони виборчих систем: порівняльна характеристика
32. Адміністративні правопорушення у сфері прав і свобод людини і громадянина
33. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України
34. Характеристика особистих немайнових прав громадян згідно чинного законодавства України і за законодавством країни ЄС
35. Характеристика майнових прав громадян та юридичних осіб
36. Поняття авторства у галузі науково-технічної творчості
37. Способи захисту авторства в мережі Інтернет
38. Спадкування за законом і за заповітом згідно чинного законодавства України і за законодавством країни ЄС
39. Загальні принципи правового регулювання сімейних відносин
40. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя згідно чинного законодавства України і за законодавством країни ЄС

**Приблизний зміст завдань для Домашньої Контрольної Роботи
(для студентів заочної форми навчання)**

Варіант № 1

(виконують студенти, прізвище яких за списком у журналі академічної групи є 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17 ...)

Задача № 1. Визначити форму правління, форму територіального устрою, форму політичного режиму:

Країна складається з 16 земель, кожна з яких має власні конституцію, парламент, уряд. Вищу юридичну силу має конституція, яку приймає парламент держави, що складається з двох палат: нижньої, яка формується шляхом загальнонародних виборів раз на 4 роки, та верхньої, депутатів якої обирають парламенти земель. Глава держави - Президент, який обирається нижньою палатою парламенту на 5 років. Уряд очолює канцлер, уряд відповідальний перед парламентом та формується партією, яка має в парламенті більшість, або відповідною коаліцією партій.

Задача № 2. Визначити вид соціальної норми у наведеному прикладі. Знайти у тексті характерні ознаки, притаманні зазначеній соціальній нормі.

Свято *Івана Купала (7 липня)* відзначала переважно молодь. Святкування починалось із прикрашання купальського дерева на березі річки, ставка - купайлиці, для чого обиралася вишня, верба або чорноклен. Дівчата прикрашали його стрічками, завивали з гілок вінки. Вони ж робили й ляльку Марену. Довкола дерева водили *«кривого танцю»*, співали купальських пісень, їли обрядову страву - варені яйця або яечню.

Ввечері запалювали вогнище. Після завершення святкування купайлицю підпалювали й недогорілою топили у воді. Купальська ніч вважалася чарівною, в цей час, за повір'ям, цвіте квітка папороті; хто її має, той все на світі знає, може знайти будь-який скарб і тому багатство до рук іде.

Задача № 3. Прокоментуйте наведену ситуацію:

До касира банківської установи несподівано підійшов юнак і, погрожуючи обрізом мисливської рушниці, запропонував віддати усі наявні гроші. Касир, побоюючись за своє життя, вимушена була віддати їх. Чи підлягає касир юридичній відповідальності?

Задача № 4. Прокоментуйте наведену ситуацію:

До районної ради звернувся громадянин Репетовський, 1955 року народження. Він народився у Москві, потім разом з батьком - офіцером жив у Житомирі, де закінчив школу та військове училище. З 1979 по 1996 рік служив у Збройних Силах у різних регіонах колишнього СРСР та за кордоном (у колишній Чехословаччині).

Звільнившись у запас в 1996 році, він 3 роки жив у Челябінську, а потім переїхав до Полтави, де проживає нині. Репетовський бажає стати громадянином України. Чи має він на це право, які вимоги для цього висуваються, що йому необхідно зробити?

Задача № 5. Відповідно до чинного законодавства України пояснити, чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?

Задача № 6. Визначити склад адміністративного правопорушення:

Громадянин вирішив випробувати на міцність свій велосипед *«Україна»*: у стані алкогольного сп'яніння він протаранив автоматичний шлагбаум на залізничному переїзді. В результаті цього *«експерименту»* шлагбаум був вщент зламаний.

Задача № 7. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову *«платна опіка»*

Задача № 8. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову *«подвійний неповний робочий час»*

9. Завдання на встановлення послідовності

(розташувати у логічній послідовності події, етапи, стадії процесів, позначені **Буквами**, поряд із **Цифрами**)

Розмістити у правильній послідовності закономірності виникнення держави:

	Цифра	Буква
А) зростання продуктивності праці;	1	
Б) майнова нерівність населення;	2	
В) три великих розподіли праці;	3	
Г) поява надлишкового продукту	4	

10. Завдання на встановлення відповідностей

(до кожного із завдань, позначених **Цифрою**, вибрати **Один** правильний варіант відповіді, позначений **Буквою**)

Визначити відповідність виду відпустки наведеним характеристикам:

		Цифра	Буква
1) додаткова;	А) для осіб у разі смерті рідних; весілля тощо;	1	
2) творча;	Б) за особливий характер роботи;	2	
3) соціальна;	В) для осіб, які навчаються без відриву від виробництва;	3	
4) без збереження заробітної плати	Г) у зв'язку з вагітністю та пологами тощо;	4	
	Д) для осіб, які пишуть підручники, монографії, наукові дисертації		

Варіант № 2

(виконують студенти, прізвище яких за списком у журналі академічної групи є 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 ...)

Задача № 1. Визначити форму правління, форму територіального устрою, форму політичного режиму:

Країна складається з 3-х історичних частин, у кожній з яких діють виборні органи, що займаються справами місцевого значення. Глава держави - королева, яка призначає прем'єр - міністра та міністрів. Укази королеви підписують та відповідають за них члени уряду. Законодавча влада належить двопалатному парламенту, нижня палата якого обирається раз на 5 років загальним голосуванням. Міністри обов'язково є депутатами парламенту, прем'єром призначають лідера партії, яка перемогла на парламентських виборах. Суперечки вирішуються судами, суддів призначає королева за поданням кваліфікаційної комісії суддів.

Задача № 2. Визначити вид соціальної норми у наведеному прикладі. Знайти у тексті характерні ознаки, притаманні зазначеній соціальній нормі.

Церкви на *Трійцю* неначе перетворювалися на гаї. Уздовж стін та іконостаса рядами ставили зрубані молоді берізки, образи прикрашали живими квітами, підлогу покривали луговими травами. Духівництво облачалось в зелені парчеві шати, жінки вбиралися в цей день переважно в одяг зеленого кольору. Дівчата вплітали в коси зелені стрічки. На службі стояли з букетами квітів. Уклінні молитви священника слухали, стоячи на колінах та опустивши голову на букет квітів. Вважалося, що в цей час у людини повинно бути стільки сліз каяття за свої гріхи, щоб на кожному квітку впала сльозинка – «*роса благодаті*».

Задача № 3. Прокоментуйте наведену ситуацію:

Пізно увечері дівчина поверталася додому темною вулицею. Вона побачила людину, яка швидко наздоганяла її. Злякавшись та запідозривши, що хлопець її переслідує, дівчина схопила обрізок труби, який лежав на газоні та, коли хлопець підійшов впритул, вдарила його, завдавши тілесних ушкоджень. Пізніше з'ясувалося, що хлопець - офіцер української армії - запізнювався на поїзд і саме тому поспішав. Жодних намірів щодо дівчини у нього не було. Чи буде дівчина притягнута до юридичної відповідальності?

Задача № 4. Прокоментуйте наведену ситуацію:

До юридичної консультації звернулися по допомогу співробітники одного з одеських пологових будинків, в якому знаходяться 2 новонароджених. Мати одного з них, уродженка Індії, особа без громадянства, з 2012 року постійно проживає в Одесі. Її дитина народилася на теплоході, який належить українському пароплавству, під час плавання з Кутаїсі (Грузія) в Одесу. Батько дитини невідомий.

Друга дитина була знайдена на подвір'ї пологового будинку, батьків її виявити не вдалося, незважаючи на намагання лікарів і міліції.

Лікарів цікавить, чи отримують новонароджені громадянство України?

Задача № 5. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?

Задача № 6. Визначити склад адміністративного правопорушення:

Близько 2-ї години ночі 21-річний громадянин кулаком розбив велике вітринне скло кіоску у вестибюлі станції метро 2*3 метри вартістю 800 грн. Пізніше хлопець пояснив поліцейським, які приїхали на виклик, що він хотів для себе з'ясувати чи зможе він розбити це скло. Виявилось, що це йому під силу.

Задача № 7. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову «липовий шлюб»

Задача № 8. Відповідно до чинного законодавства України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?

9. Завдання на встановлення послідовності

(розташувати у логічній послідовності події, етапи, стадії процесів, позначені **Буквами**, поряд із **Цифрами**)

Визначити послідовність окремих етапів законодавчого процесу:

	Цифра	Буква
А) законопроект;		
Б) законодавча ініціатива;		
В) оприлюднення закону;		
Г) прийняття закону		

10. Завдання на встановлення відповідностей

(до кожного із завдань, позначених **Цифрою**, вибрати **Один** правильний варіант відповіді, позначений **Буквою**)

Визначити відповідність виду юридичної відповідальності наведеним прикладам:

		Цифра	Буква
1) кримінальна відповідальність;	А) Сергій Жданов, працівник фірми «Крокус», систематично не виконує розпорядження свого роботодавця Олексія Андрєєва;	1	
2) дисциплінарна відповідальність;	Б) громадянин Репетовський незаконно заволодів автомобілем «Деу-Суперкар», який належав його зятєві;	2	
3) цивільно-правова відповідальність;	В) Сергій Шевченко, квартирант, відмовляється сплачувати гроші власнику за користування житлом;	3	
4) матеріальна відповідальність;	Г) Артем Мочалкін, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, зіпсував виданий йому у користування роботодавцем спецодяг	4	
5) адміністративна відповідальність		5	